

X.

**URGENTIE-
PROGRAMMA
2011-2015**

Brainport 2020: marsroute naar een duurzaam verdienmodel voor Nederland in 2020. In antwoord op de kabinetsopdracht (Ministerie van Economische Zaken, 2009) is het doel van Brainport 2020 “een samenhangende en integrale visie te vormen op de ontwikkeling van Zuidoost-Nederland tot toptechnologieregio van wereldformaat met Brainport als spil en met aandacht voor grensoverschrijdende verbindingen naar met name Nordrhein-Westfalen en Vlaanderen”.

Nederland heeft de ambitie als economische wereldspeler tot de top 5 te gaan behoren. De Nederlandse regering zet daarom in op topsectoren: sectoren waarin Nederland al sterk presteert in de wereld. Die, dankzij hun innovatiekracht, de basis vormen voor de toekomst van de Nederlandse economie.

Veel van de bedrijven in deze topsectoren zijn wereldspeler omdat zij deel uitmaken van clusters: geografische concentraties van onderling verbonden bedrijven, toeleveranciers, onderwijs- en kennisinstellingen en dienstverleners die zowel concurreren als samenwerken. Deze internationaal herkenbare en erkende clusters zijn aantrekkelijk: ze werken als een magneet op bedrijven, researchinstututen en talentvolle mensen uit binnen- en buitenland.

High tech keten

De focus zal liggen op de nu al sterke sectoren High Tech Systems & Materials en Chemie, met hun sterke concentratie in Zuidoost-Nederland, en daarnaast op het snijvlak van die twee: Lifetec. De regio Zuidoost-Nederland heeft een unieke positie in de wereld dankzij de aanwezigheid van de high tech keten (mechatronica, embedded systemen).

Deze keten van bedrijven omvat zowel industriële eindfabrikanten met een toppositie in hun marktgebied als een netwerk van hoogwaardige toeleveranciers en maakt het mogelijk complexe machines te ontwikkelen en te bouwen die wereldwijd aftrek vinden. Daarnaast bieden homecare, food & technology, fresh food (& health), smart mobility, industrial design, solar en energie in gebouwde omgeving, interessante perspectieven in Zuidoost-Nederland, mede op basis van samenhang met chemie en high tech systems & materials en de ontwikkelingen in de Greenport. Inzet op deze clusters bevordert tevens de economische stabiliteit in de regio.

Ook biedt de keten mogelijkheden als het gaat om innovatieve materialen, onder andere in nieuwe toepassingen in combinatie met life-sciences en op het gebied van energy (bijvoorbeeld solar).

Verdienvermogen

In Zuidoost-Nederland concentreert zich het verdienvermogen van Nederland: ruim een derde van de export komt hier vandaan. Brainport vormt daarom, samen met de mainport Rotterdam en de Metropoolregio Amsterdam, de drie pijlers van de Nederlandse economie. Private investeringen in R&D zijn de aanjager voor economische groei: de regio Zuidoost-Nederland is verantwoordelijk voor 45% van de private investeringen in R&D. Ook komt 55% van de patenten er vandaan.

Economische sleutelrol

Zuidoost-Nederland vervult kortom een sleutelrol voor de economie van Nederland. Alleen door te investeren in Brainport kan Nederland de top 5 van de wereld bereiken.

Daarvoor moet Zuidoost-Nederland doorgroeien tot een topeconomische regio van wereldformaat. In vergelijking met concurrerende regio's met een soortgelijk technologie- en businessprofiel betekent dit een plaats in de top 3 van Europa en in de mondiale top 10.

De maatstaf hiervoor is het bruto nationaal product (bnp). Het groeiperspectief van de topsectoren High Tech Systems & Materials, Chemie, Agrofood en Creatieve industrie, mondt uit in een bijdrage van Zuidoost-Nederland van 40 miljard euro extra op jaarbasis aan het bruto nationaal product in 2020.

Nieuwe markten aanboren en bedienen

De strategie om dit te bereiken is gericht op de bestaande topclusters (high tech systems - inclusief Lifetec - en chemie) en op nieuwe toepassingsgebieden. Met de toppositie in bestaande clusters heeft Brainport alles in huis om nieuwe markten aan te boren en te bedienen, die helpen maatschappelijke problemen het hoofd te bieden. En om producten met veel toegevoegde waarde te creëren.

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

Daarbij gaat het om cross-overs van technologieën. Om het maken van nieuwe verbindingen (high tech - biologie - chemie). Om het combineren van technologische kennis met gedragswetenschappen en met markt- en marketingkennis (alfa, bèta, gamma). Met (industrial) design als belangrijke katalysator. Het gaat om de volgende clusters in ontwikkeling: smart mobility, smart materials, homecare, industrial design, solar, energie in de gebouwde omgeving, food & technology, en fresh food (& health).

Focus op ketens en clusters

Bij het aanboren en bedienen van nieuwe markten ligt de focus op ketens en clusters. Het is van belang dat de topbedrijven in de clusters hun internationale concurrentiepositie kunnen versterken. De top moet verder kunnen groeien. Dat kan alléén als de basis zich verder ontwikkelt: toeleveranciers moeten kunnen blijven leveren wat de grote bedrijven vragen. Ook moeten er voldoende arbeidskrachten zijn, zowel hoger als lager opgeleid, om het werk te kunnen verrichten.

Om te kunnen blijven concurreren zal daarbij de productiviteit moeten toenemen. Ten slotte ligt de nadruk op de betrokken, ondernemende en op samenwerking gerichte cultuur die kenmerkend is voor Zuidoost-Nederland.

Uitstekend fundament

De bedrijven in de topclusters opereren op een internationaal speelveld. Om met andere toptechnologieregio's te kunnen concurreren is een excellente omgeving nodig. Deze strategie vraagt om een integrale aanpak in de verschillende domeinen van het vestigingsklimaat die cruciaal zijn voor de clusterontwikkeling:

- **arbeidsmarkt (People);**
- **research & development, design (Technology);**
- **bedrijvigheid (Business);**
- **omgevingskwaliteit en infrastructuur (Basics) en;**
- **bestuur (Governance).**

Het fundament is uitstekend. Met wereldspelers in de high tech en chemie, een innovatief midden- en kleinbedrijf, en sterke clusters en ketens van toeleveranciers (zowel op het gebied van R&D als van halffabricaten). Met goed onderwijs met een sterke band met het bedrijfsleven, open innovatie, en twee innovatiecampussen met een internationale positie, de High Tech Campus Eindhoven en de Chemelot Campus. De regio is een krachtige speler binnen Europa, met deelname aan twee KIC's (knowledge innovation communities: InnoEnergy en ICT Labs), en het triple helix samenwerkingsmodel van bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Bovendien is de regio strategisch gelegen in Noordwest-Europa, met 55 miljoen consumenten in een straal van 200 km, en kent zij tegelijkertijd een aangename groene en duurzame leefomgeving en een open en gastvrije mentaliteit.

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

Snelheid en daadkracht vereist

Een analyse van krachten en kansen, gekoppeld aan input uit de markt, resulteert in een uitvoeringsprogramma. Dit programma omvat meer dan 70 acties, in gelijke mate verdeeld in hun werking de economische top te verhogen, de basis te verbreden en het fundamenteel onder het vestigingsklimaat te versterken. Per actie is - voor zover mogelijk - een indicatie van benodigde budgetten gegeven en zijn trekkers en betrokken partijen gedefinieerd. Het programma is dynamisch van karakter en beslaat de periode tot 2020. Als we de beoogde positie willen bereiken zijn snelheid en daadkracht vereist.

Urgentieprogramma 2011-2015

Het urgentieprogramma (2011-2015) bevat de acties voor de korte termijn; enerzijds bedoeld om niet achterop te raken en positie te verliezen, anderzijds om de voorsprong uit te bouwen. Kortom, acties die niet kunnen wachten. Hierin ligt dan ook een inspanningsverplichting besloten voor zowel het rijk als de regio. Voor een aantal topacties is directe betrokkenheid vanuit de rijksoverheid vereist: in de vorm van investeringen, beleid en leiderschap, op een aantal publieke domeinen. Deze gaan gepaard met acties op regionaal niveau met dezelfde focus. Een governancemodel moet de basis bieden voor de benodigde slagkracht. Dat model is gestoeld op lokaal draagvlak, op commitment in de triple helix, en op een centrale regie waarbij het rijk, de provincie en de regio zijn betrokken.

Ten grondslag aan het urgentieprogramma ligt de focus op de kracht van de bestaande topclusters en de nieuwe markten en clusters in ontwikkeling.

- In het **domein People** gaat het om het ontwikkelen en aantrekken van talent op de verschillende niveaus en gericht op de behoeften van de clusters.
- De acties in het **domein Technology** zijn gericht op het op peil brengen van de publieke R&D en het stimuleren van open innovatie, onder meer op campussen. Ook draait het om het benutten van de Europese netwerken en middelen.
- In het **domein Business** richten de acties zich op het stimuleren van new business en het aantrekken van nieuwe vestigingen in bestaande en nieuwe markten.
- In het **domein Basics** draait het om het verbeteren van verbindingen, de thematische bedrijvenparken en van de internationale uitstraling en branding van Brainport.
- De **Governance** vraagt om acties gericht op uitvoering van Brainport 2020, clusterorganisaties en het faciliteren van internationale samenwerking.

Investerings Urgentieprogramma 2011-2015

Uitvoering van de Brainport 2020 visie vergt investeringen van overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen in de versterking van het vestigingsklimaat over de volle breedte van de domeinen People, Technology, Business en Basics. Voor de korte termijn is een Urgentieprogramma geformuleerd dat sterk rekening houdt met de huidige noodzaak om op overheidsbestedingen te bezuinigen. In het Urgentieprogramma staan die acties benoemd die prioritair zijn. Uitvoering van het Urgentieprogramma vergt investeringen die oplopen tot

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

indicatief 2 miljard euro per jaar, waarvan 0,5 miljard euro erop gericht is continuïteit te bieden aan publiek-private samenwerking op het gebied van kennis en innovatie. In onderling overleg wordt bepaald in welk tempo in realisatie van het Urgentieprogramma wordt aangehouden.

Een indicatieve verdeling van investeringen uit het Urgentieprogramma 2011-2015 is:

- Provincies en gemeenten: 0,5 mld
- Bedrijfsleven: 0,9 mld
- Kennisinstellingen: 0,1 mld
- Rijksoverheid: 0,5 mld
- Totaal 2,0 mld (per jaar)

Economisch en maatschappelijk rendement

Investeren in Brainport 2020 is een noodzaak voor de Nederlandse economie en levert zowel economisch als maatschappelijk rendement op. Uitvoering van de Brainport 2020 visie zal een opbrengst hebben die oploopt tot een extra bijdrage aan het BNP van 40 miljard euro per jaar. Hierdoor neemt de bijdrage van Zuidoost-Nederland aan de nationale economie toe van 96 miljard nu naar 136 miljard in 2020. In maatschappelijke termen: benadering van complete werkgelegenheid, iedereen is nodig!

Dit rendement is een veelvoud van de investeringen in noodzakelijk geachte prioritaire acties: tegenover 1 geïnvesteerde euro in het kader van Brainport 2020 staat 6 euro rendement. Specifiek voor de rijksoverheid betekent dat dat een investering van 5 mld in de periode 2011-2020 een bedrag van 30 mld voor de schatkist oplevert.

Investerings en rendement

Doelstelling van Brainport 2020 is een extra bijdrage aan het BNP omliep naar 40 mld in 2020. Hiervan is 16 mld reguliere groei en 24 mld additioneel. Dit betekent dat in de periode 2011-2020 in totaal 120 mld extra BNP wordt gegenereerd, uitgaande van een lineaire toename van het BNP. Hiervan vloeit naar schatting 25%, 30 mld, terug in de schatkist. De totale investeringen in de periode 2011-2020 bedragen 20 mld, uitgaande van 2 mld per jaar. 5 mld hiervan wordt gedragen door de rijksoverheid.

Met Brainport 2020 wordt Zuidoost-Nederland bovendien koploper in maatschappelijke vernieuwing op terreinen als health, mobility en energy. Dankzij technologie en design, en dankzij het benutten van de kennis en kunde op technologisch, economisch en psychologisch gebied. Bovendien neemt de invloed van conjunctuurschommelingen (gebruikelijk in de sectoren in high tech systems en chemie) enigszins af door in te zetten op clusters als food & technology en homecare. De groei is duurzaam en kan plaatsvinden mede dankzij de groene, aangename woon- en verblijfsomgeving die zo min mogelijk zal lijden onder de groei.

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

Rijk			Regio		
Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar	Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar

PEOPLE

Doel: voldoende en gekwalificeerde arbeidskrachten op alle niveaus met competenties die aansluiten op de topclusters en de clusters *in ontwikkeling:* high tech systems, chemie, lifetec, smart mobility, smart materials, industrial design, solar, energie in de gebouwde omgeving, homecare, food & technology, freshfood (&health).

Vraaggestuurd beroepsonderwijs van topkwaliteit met doorlopende leerlijnen	2,4 50% rijksbijdrage	19 50% rijksbijdrage	Aantrekken van kenniswerkers		0,3
Internationaal toonaangevend multidisciplinair universitair onderwijs door Maastricht University, TU/e en Tilburg University	118 51% rijksbijdrage	4,7	Regionaal arrangement voor werkzekerheid en een dynamische arbeidsmarkt	10	0,5
			Offensieve inzet op techniek en ondernemerschap in het basis- en voortgezet onderwijs		
			Europees knooppunt voor strategische samenwerking met Aziatische universiteiten		
			Programma ter bevordering van een leven lang leren	50	

In de overzichten staan de projecten genoemd die onderdeel uitmaken van het urgentieprogramma 2011-2015. Deze projecten worden nader beschreven in het uitvoeringsprogramma. (deel 2)

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

Rijk			Regio		
Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar	Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar

TECHNOLOGY

Doel: internationale topospositie in onderzoek en ontwikkeling en in de valorisatie van kennis in de topsectoren; gericht op maatschappelijke vragen.

Versterking van de internationale concurrentiekracht van de High Tech Campus Eindhoven en Chemelot Campus in Geleen	270 50% rijksbijdrage		Versterking van de internationale concurrentiekracht van de High Tech Campus Eindhoven en Chemelot Campus in Geleen (vastgoed)	270 50% regionale overheidsbijdrage	
Realisatie van nieuwe researchinstituten in TTR ELAT binnen de clusters	Ca. 600 15% rijksbijdrage	30 23% rijksbijdrage	Verhoging van de attractiviteit van de innovatiecampussen TU/e Science park, Maastricht Health Campus, High Tech Automotive Campus en Fhealinc door investeringen in: bereikbaarheid, incubators, kennisbasis en onderzoeksinfrastructuur	pm	
Versterking van R&D-instituten binnen de topsectoren door rolling commitments: DPI, Holst en ESI		40 100% rijksbijdrage	Ontwikkelen van een Brainport EU-propositie. Daaronder valt: - participatie in eerste European Innovation Partnership; - Brainport 2020 als erkende Europe 2020 smart specialisation strategie; - Brainport, eerste EU region of innovation; - Realisatie van een derde co-locatie van een KIC.	pm	
Publiek-privaat commitment voor innovatie binnen topsectoren (Point-One, HTAS etc.)		Uitgangssituatie 675 41% rijksbijdrage			
Valorisatieprogramma Solar		30% rijksbijdrage			
Vergroting de nationale impact van de Nederlandse locaties van het European Institute for Innovation and Technology		90 rijksbijdrage pm			

In de overzichten staan de projecten genoemd die onderdeel uitmaken van het urgentieprogramma 2011-2015. Deze projecten worden nader beschreven in het uitvoeringsprogramma. (deel 2)

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

Rijk		Regio			
Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar	Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar

BUSINESS

Doel: meer en meer succesvolle nieuwe en door groeiende bedrijven in de topclusters en clusters in ontwikkeling.

Benutten van generieke innovatie-instrumenten en een revolverend fonds voor het versterken van de topsectoren		Beleidsmaatregel	Organiseren van een sluitende kapitaalstructuur voor startende en (snel) groeiende innovatieve bedrijven	Funds (pm)	pm
Inrichten van grootschalige technologische proeftuinen voor slim rijden, elektronische zorg en duurzame energieopwekking	pm	pm	Uitbreiding van het Brainport Industries netwerk ter versterking van de industriële supply chain	40 75% regiobijdrage	1 75% regiobijdrage
Proactieve acquisitie voor topclusters in Brainport op gebied van high tech systems en smart mobility		0,6 100% rijksbijdrage	Bevorderen innovatiegericht inkopen door (decentrale) overheden	-	-

Rijk		Regio			
Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar	Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar

BASICS

Doel: een internationaal concurrerend attractief vestigingsklimaat voor bedrijven en (toekomstige) arbeidskrachten in de topclusters en clusters in ontwikkeling.

Groeiruimte voor extra Europese bestemmingen vanaf Eindhoven Airport	210 substantiële rijksbijdrage	-	Versneld uitrollen van breedbandnetwerken met ultrahogesnelheden (NGA)	400 publiek en 1500 privaat	-
Laten doorrijden van intercity-treinen naar de ICE-stations van Düsseldorf, Aken en Luik	144 substantiële rijksbijdrage	-	Doorontwikkeling van thematische bedrijvenparken	pm	
Ontsluiting economische toplocaties met hoogwaardig openbaar vervoer	173 rijksbijdrage pm		Internationale branding van Brainport en programmering van events	-	pm
Urgente verbetering van bereikbaarheid voor het autoverkeer	690-1.290 substantiële rijksbijdrage		Impulsprogramma voor een internationaal concurrerend woon- en werkmilieu (o.a. culturele hoofdstad, int. Iconen)	pm	pm
Holland Branding ondersteunt internationale promotie van Brainport	beleids- maatregel				

BRAINPORT 2020 URGENTIEPROGRAMMA 2011-2015

Rijk			Regio		
Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar	Prioritaire acties	Investering mln. €	Exploitatie mln. € per jaar

GOVERNANCE

Doel: een slagvaardige resultaatgerichte uitvoering van het Brainport 2020 programma door de triple helix (bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden). Grensoverschrijdende en internationale allianties.

Brainport 2020 commissie	pm	pm	Regionale triple helixen	pm	pm
Clusterorganisaties	pm	pm	Clustercoördinatie	pm	pm
Multilaterale samenwerkingsovereenkomsten met Vlaanderen, Wallonië en NRW	beleidsmaatregel		Big Ten: Internationaal netwerk voor clusters binnen topsectoren	pm	pm
Grensoverschrijdende clusterstimuleringsregeling MKB	10 25% rijksbijdrage		Website gericht op Business Development in netwerken in TTR ELAt		

In de overzichten staan de projecten genoemd die onderdeel uitmaken van het urgentieprogramma 2011-2015. Deze projecten worden nader beschreven in het uitvoeringsprogramma. (deel 2)